

Tájékoztató a Könyvtári Szabványosítási Iroda tevékenységéről

Dancs Szabolcs
főtanácsos, irodavezető

*Környezettudatos könyvtárak, sikeres fenntarthatóság
20 éves a Könyvtári Intézet
2020. november 26.*

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARIAE

KÖNYVTÁRI INTÉZET

A hazai könyvtári szabványosítás múltja I.

1950-es évek: első „virágkor”

1980-as évek végéig: aktív könyvtári és szakirodalmi dokumentációs szabványtevékenység, főbb eredmények:

- az IFLA által kidolgozott ISBD-ken alapuló kvti szabványok:
  - MSZ 3424-es és – a besorolási adatokra vonatkozó – MSZ 3440 szabványcsalád;
- az ETO magyar kiadása (a Magyar Szabványügyi Hivatal gondozásában az 1990-es évek elejéig)

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARIAE

DANCS SZABOLCS: TÁJÉKOZTATÓ A KÖNYVTÁRI SZABVÁNYOSÍTÁSI IRODA TEVÉKENYSÉGÉRŐL
KÖRNYEZETTUDATOS KÖNYVTÁRAK, SIKERES FENNTARTHATÓSÁG - 20 ÉVES A KÖNYVTÁRI INTÉZET
2020. NOVEMBER 26.

A hazai könyvtári szabványosítás múltja II.

1995. évi XXVIII. törvény a nemzeti szabványosításról:

Magyar Szabványügyi Hivatal helyett: Magyar Szabványügyi Testület (MSZT), az MSZH-n keresztül történő központi finanszírozás megszűnése

1997:

- a Könyvtári és Szakirodalmi Tájékoztatási Szabványosítási Bizottság (elnök: Vajda Erik, 2001-től Berke Barnabásné)
- a Könyvtári és Szakirodalmi Szabványosítási Iroda (Varga Ildikó irányításával)
- finanszírozás: a könyvtári központi szolgáltatások ellátására évente elkülönített ún. szaktörvényi keret
- 2009-ig hat Könyvtári Szabályzat (KSZ) jelent meg
- 2006 környéke: a Biz. és az Iroda tevékenysége elhal

2015. dec.: az **Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság** (OKSZB) megalakulása (a korábbi bizottság utódszervezete)

8 delegáló szervezet + állandó/ad hoc szakértők

Jogszabályi háttér:

1997. évi CXL. törvény 60. § (3):

„a [...] könyvtári intézet által a könyvtáraknak, illetve a könyvtári rendszernek nyújtott szakmai szolgáltatások...

e) a könyvtári és rokon területi módszerekre vonatkozó szabványok, szabályzatok elkészítésének kezdeményezése és kidolgozása”

3.2. 30/2014. (IV. 10.) EMMI rendelet

„8. § (1) A kiemelt feladatok ellátása érdekében a nemzeti könyvtár ... 7. a könyvtárakkal együttműködve koordinálja a könyvtári szabványok, szabályzatok és ajánlások előkészítését”

I. (ISO) szabványok magyarítása és bevezetése a nemzeti szabványállományba

MSZ ISO 690:2018 Információ és dokumentáció. Irányelvek az információforrások bibliográfiai hivatkozásaihoz és idézéseikhez

MSZ ISO 2108:2019 ... Nemzetközi szabványos könyvazonosító szám (ISBN)

MSZ ISO 2789:2019 ... Nemzetközi könyvtári statisztika

MSZ ISO 3297:2018 ... Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma (ISSN)

MSZ ISO 11620:2019 ... Könyvtári teljesítménymutatók

MSZ ISO 16439:2019 ... Módszerek és eljárások a könyvtárak hatásának felmérésére

MSZ ISO 27729:2018 ... Nemzetközi szabványos névazonosító (ISNI)

(folyamatban: MSZ IEEE 1484.12.1:2020 IEEE tanulási objektum metaadat-szabvány)

II. (ISO) szabványok honosítása címoldalal jóváhagyó közleményes kiadás megjelentetésével, angol nyelven:

- MSZ ISO 2709:2018 Információ és dokumentáció. Információs csereformátum
- MSZ ISO 10957:2018 ... Kották nemzetközi szabványos azonosító száma (ISMN)
- MSZ ISO 15511:2018 ... Könyvtárak és más hasonló szervezetek nemzetközi szabványos azonosítója (ISIL)
- MSZ ISO 15836-1:2018 ... A Dublin Core metaadat elemkészlete. 1. rész: Core-elemek

III. Egyetemes Tizedes Osztályozás új kiadása

- az OSZK belépett az ETO Konzorciumba
- megvásároltuk az ETO új kiadásának mesterfájlját
- implementálása a névtérfejlesztési projekt része

IV. Katalogizálás megújulása (RDA, MARC 21, BIBFRAME)

Alapvető IFLA-dokumentumok (publikálva az IFLA weboldalon)

- IFLA könyvtári referenciamodell –
https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbrg/ifla_lrm_2017_hun_v3.pdf
- Nyilatkozat a nemzetközi katalogizálási alapelvekről (ICP) –
https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-hu.pdf
- tisztázódó új terminológia (sok éves elmaradás a szakszókincs fejlődésében)

RDA bibliográfiai keretrendszer bevezetése

- *RDA (Resource Description & Access=Forrásleírás és –hozzáférés)*
- RDA-HU munkacsoport felállítása
- elemkészletek, értékszótárak, RDA FAQ fordítása;
- segédanyagok (pl. HUNMARC-MARC 21 megfeleltetési tábla, MARC 21 mezőfordítások, módszertani anyagok, e-learning-anyag stb.)
- belső oktatás, prezentációk stb.

V. ISIL-kódok bevezetése (MSZ ISO 15511 alapján)

International Standard Identifier for Libraries and Related Organization = Könyvtárak és más hasonló szervezetek nemzetközi szabványos azonosítója

(<http://www.oszk.hu/orszagos-konyvtari-szabvanyositas/isil-kodok>)

- Könyvtári szabványok és szabályzatok jegyzéke:
<https://ki.oszk.hu/dokumentumtar/konyvtari-szabvanyok-es-szabalyzatok-jegyzeke>
- A könyvtárüggyel kapcsolatos nemzetközi szabványok:
<https://www.ki.oszk.hu/dokumentumtar/konyvtaruggyel-kapcsolatos-nemzetkozi-szabvanyok>
- „Az OSZK-ban megvalósítandó könyvtári szolgáltatási fejlesztések során figyelembe veendő szakmai szempontok, prioritások : az Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság javaslata”

2020. június: új SZMSZ

- a megkezdett feladatok folytatása új keretek között:
  - a könyvtári szabványosítással kapcsolatos feladatok országos szintű koordinálása
  - az OKSZB munkájának irányítása
  - az OSZK képviselete a Magyar Szabványügyi Testületben
  - az OSZK és a hazai könyvtárügy képviselete a könyvtári szabványosításban érdekelt nemzetközi szervezetekben
    - szabványrevíziókkal kapcsolatos szavazások, vélemények alkotása/közvetítése; részvétel az ISO/TC 46 albizottságainak (SC 4, 9) munkájában
    - egyéb tagságok: EURIG, IFLA stb. (I. melléklet!)

Új munkaterv (2021- ...)

I. Honosítások:

MSZ ISO 21248:202? Információ és dokumentáció. Nemzeti könyvtárak minőségértékelése

MSZ ISO TR 28118:202? ... Nemzeti könyvtárak teljesítménymutatói

MSZ ISO 3297:202? ... Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma (ISSN)

MSZ ISO 5127:202? ... Szótár és alapvetés

MSZ ISO 14721:2012 Nyílt Archiválási Információs Rendszer (OAIS) — Referenciamodell

II. Implementálások folytatása (RDA, MARC 21, ETO)

Melléklet (tagságok)

1. IFLA BCM Review Group
2. Magyar Szabványügyi Testület, MCS 508 „Könyvtár és dokumentáció” (+ ISO/TC 46)
3. Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság
4. European RDA Interest Group (EURIG)
5. EURIG Editorial Committee
6. RDA-HU munkacsoport
7. RSC Technical Working Group
8. IFLA MulDiCat Working Group

